

Technical University of Denmark

Dårlige bilister tager chancer i trafikken

Martinussen, Laila Marianne

Published in:
Ingenioeren

Publication date:
2014

Document Version
Peer-review version

[Link back to DTU Orbit](#)

Citation (APA):
Martinussen, L. M. (2014). Dårlige bilister tager chancer i trafikken. Ingenioeren.

DTU Library

Technical Information Center of Denmark

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Kronik Dårilige bilister tager chancer i trafikken

Laila M. Martinussen, Ph.D. i psykologi, forsker ved DTU Transport

Selv om mange bilister erkender, at det står skidt til med deres kørefærdigheder, når det gælder trafiksikkerhed, kører de alligevel i stort omfang på en måde, der både er til fare for dem selv og deres medtrafikanter. Det bemærkelsesværdige paradoks afsløres i en spørgeskemaundersøgelse, som jeg har foretaget i forbindelse med mit ph.d.-projekt fra DTU Transport. Paradokset kunne tyde på, at danske bilisters motivation for at køre trafiksikkert er ringe.

Internationale undersøgelser har vist, at der både er en sammenhæng mellem kørestil og trafikuheld og mellem kørefærdigheder og trafikuheld. Kørestil betegner her den måde, en person foretrækker at køre på eller sædvanligvis kører, og inkluderer hyppighed af overtrædelser, farlige fejl og små fejl. Kørefærdigheder betegner derimod, hvor god en bilist er til at håndtere bilen og inkluderer både køretekniske færdigheder og sikkerhedsfærdigheder.

Kørestil og kørefærdigheder vedrører forskellige aspekter af bilisters evne til at køre bil, men de er begge centrale i relation til trafiksikkerhed og giver tilsammen et billede af bilisternes samlede kørselskompetencer.

I undersøgelsen sammenlignes bilisternes svar på, hvor gode de er til at køre i forskellige situationer, og hvor ofte de oplever, at de laver fejl og/eller kører risikabelt i tilsvarende situationer. Det giver et billede af bilisternes evne til at vurdere deres kørselskompetencer. En høj og konsistent sammenhæng mellem, hvor gode bilisterne mener, at de er til at køre i forskellige specifikke situationer, og hvor tit de oplever, at de laver fejl eller kører risikabelt i den type situation, indikerer en høj bevidsthed om styrker og svagheder ved deres bilkørsel.

Hvis bilister eksempelvis svarer, at de er dygtige til at 'køre i overensstemmelse med færdselsreglerne', bør de ideelt set svare, at de sjældent eller aldrig 'kører over for rødt lys' eller 'overhaler en langsomt kørende bilist indenom'.

Ph.d.-projektet fra DTU Transport, der omfattede 3.908 danske bilister, viste, at der findes fire forskellige undergrupper af danske bilister der adskilte sig med hensyn til kørefærdigheder og kørestil (se figur 1):

- 1) Dygtige og sikre bilister
- 2) Overtrædende og usikre bilister
- 3) Mindre dygtige og usikre bilister
- 4) Lav selvtillids-bilister

Den sidstnævnte gruppe ser ud til at være mindre gode til at vurdere svagheder og styrker ved deres kørsel. De svarer, at de har lave køretekniske færdigheder og lave sikkerhedsfærdigheder, og at de aldrig laver overtrædelser, farlige fejl, eller små fejl. Grunden til, at denne gruppe er kaldt 'Lav selvtilids-bilister' er, at andre karakteristika af denne gruppe (ældre kvinder) tilsiger, at de mere sandsynligt har lav selvtilid, når de rapporterer deres kørefærdigheder, end at de ofte laver overtrædelser og farlige fejl.

Der var i stor udstrækning overensstemmelse mellem kørefærdigheder og kørestil blandt grupperne, hvilket tyder på, at de var klar over både egne styrker og svagheder med hensyn til deres kørefærdigheder og deres kørestil. Dette tyder således på, at paradokset med, at en stor del af de danske bilister kører risikobetonet, på trods af at de oplever deres kørefærdigheder som ringe, når det gælder trafiksikkerhed, ikke kan forklares med manglende bevidsthed om egne kørselskompetencer. Undersøgelsen kunne dermed tyde på, at lav motivation for at køre trafiksikkert er en væsentlig faktor bag risikokørsel.

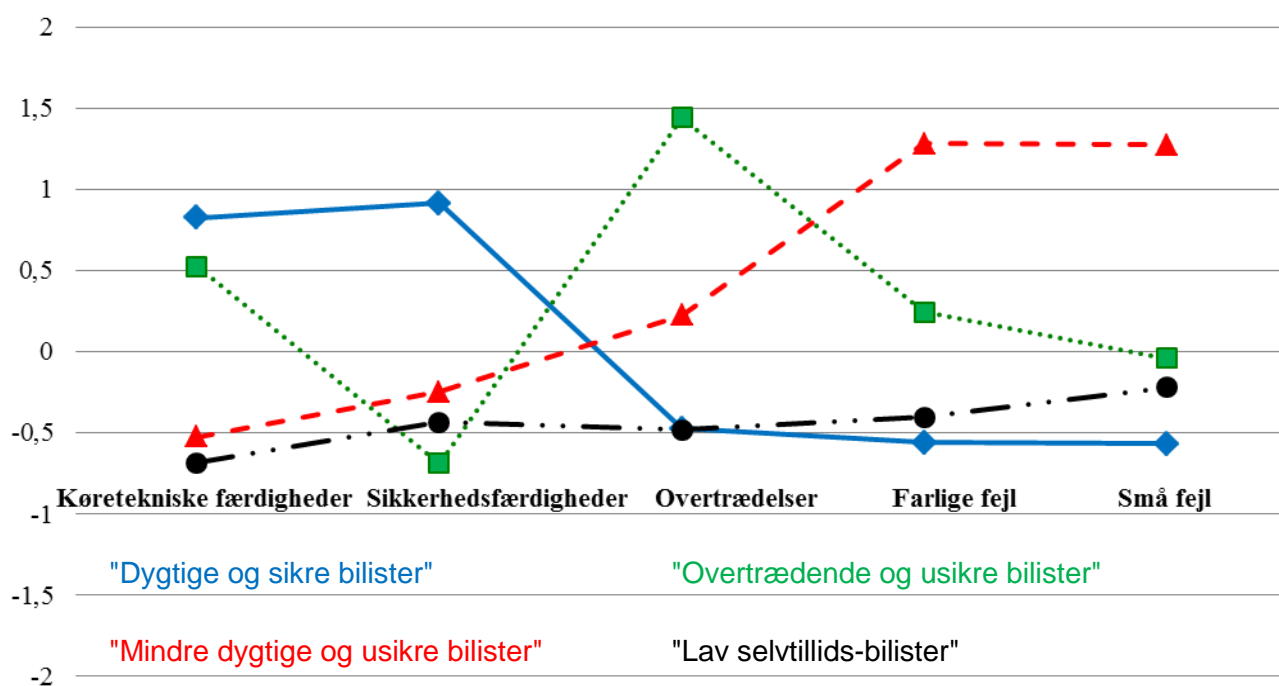
Undersøgelsen viste, at navnlig to af de fire undergrupper af bilister er risikogrupper med behov for yderligere præventive tiltag.

Bilisterne i gruppe 3, 'Mindre dygtige og usikre bilister' begik fejl under kørslen, uden at det var deres hensigt. Tiltag, der kan bidrage til at reducere disse utilsigtede fejl – som f.eks. 'påkører under bakning trafikant eller genstand, som du ikke havde bemærket', 'kommer ind i en forkert bane ved en rundkørsel eller på vej hen mod et vejkryds', 'fejlvurderer, om du kan nå at foretage venstresving ind foran modkørende, og undgår kun med nød og næppe kollision' – vil formentlig kunne bidrage til at gøre denne gruppe mere trafiksikker.

Bilisterne i gruppe 2, 'Overtrædende og usikre bilister', overtrådte bevidst færdselsreglerne og kørte risikobetonet, selv om de tilsyneladende var klar over, at deres trafiksikkerhedsmæssige færdigheder var ringe. Det tyder på, at disse bilister havde en meget lav motivation for at køre trafiksikkert, og at tiltag, der kan motivere disse bilister til at køre mere trafiksikkert, formentlig vil kunne have en positiv effekt på trafiksikkerheden.

Undersøgelsen giver ikke svar på, hvorfor disse bilister evt. mangler motivation for at køre trafiksikkert, og den giver derfor heller ikke detaljerede svar på, præcis hvordan man skal sætte ind. For at kunne fastslå dette er der brug for undersøgelser, der går mere i dybden med en karakteristik af bilisterne i de forskellige undergrupper.

Samlet set peger undersøgelsens resultater dog direkte frem mod et dobbelt fokus inden for fremtidige præventive tiltag: En direkte holdningsbearbejdning rettet mod bevidste regelbrydere og en øget indsats for at træne de mindre kompetente bilister.

Figuren viser de hvordan de fire undergrupper af bilister vurderer deres bilkørsel mht. kørefærdigheder og kørestil. Hver linje repræsenterer en undergruppe med henholdsvis deres kørefærdigheder og kørestil-profil. Tallene (2) – (-2), repræsenterer middelværdi af de standardiserede scores på de mål der definerer undergrupperne.

Gruppe	Mænd	Kvinder	Gennemsnitsalder	Gns. kørte km/år
1: Dygtige og sikre bilister	749 (58 pct.)	546 (42 pct.)	55,3	14.682
2: Overtrædende og usikre bilister	504 (74 pct.)	173 (26 pct.)	39,3	20.706
3: Mindre dygtige og usikre bilister	330 (41 pct.)	173 (59 pct.)	50,0	12.945
4: Lav selvtillids-bilister	459 (40 pct.)	679 (60 pct.)	54,5	11.740